

Att arbeta med skolfrånvarande barn och ungdomar

"Jag vill vara som alla andra
och jag vet att det finns
skolpliktsskit"

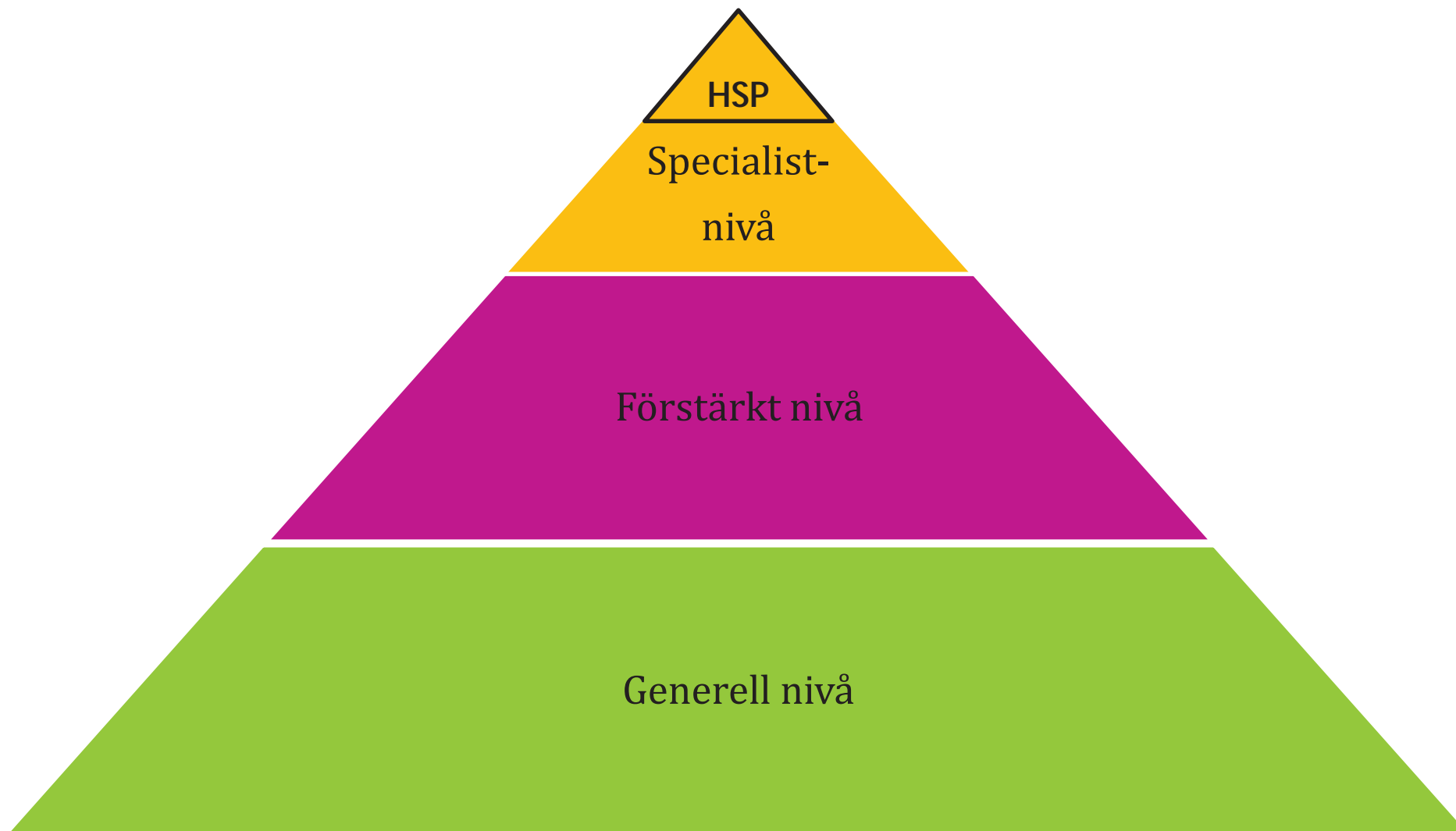
Förstå & förändra

Hur kan vi förstå problematiken

Hur kan vi arbeta med målgruppen på ett sätt som leder till ökad skolnärvaro och förbättrat mående

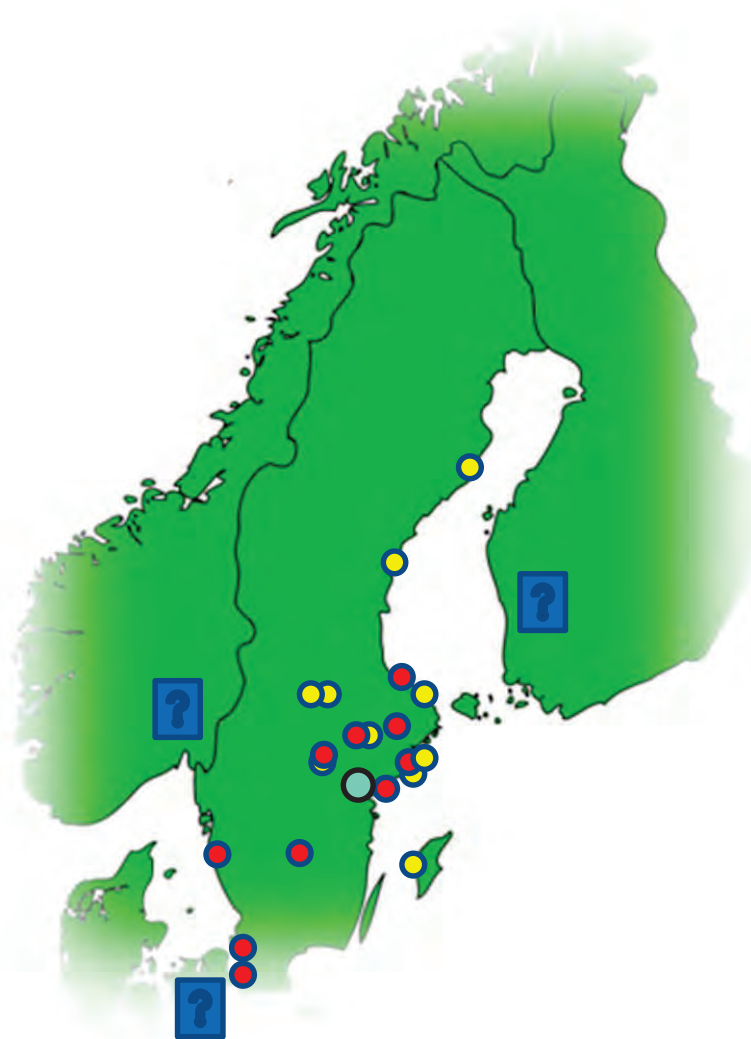

Insatser på flera nivåer

Kommuner där
Magelungen
erbjuder Öppenvård

Gävle
Uppsala
Västerås
Örebro
Solna
Stockholm
Södertälje
Jönköping
Göteborg
Helsingborg
Malmö

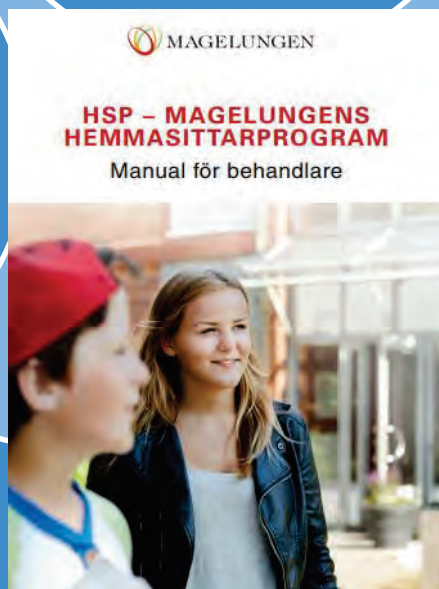
Kommuner där
skola & socialtjänst
implementerat HSP

Umeå
Sundsvall
Älvkarleby
Ludvika
Smedjebacken
Enköping
Örebro
Östermalm (Sthlm)
Lidingö (Sthlm)
Gotland
Eskilstuna

Inlärnings- &
systemteori

Manualbaserat
program,
individualiserad
insats

Elev
Föräldrar
Skola
Team

Kartläggning
Behandling
Vidmakt-
hållande

Samverkan &
samarbete

Problematisk skolfrånvaro

Hemmasittare

- Skolan förknippas med ett känslomässigt obehag
- Frånvaron ofta känd av föräldrarna
- Ej kriminalitet, missbruk e.d.
- Eleven isolerar sig ofta under skoltid men kan ha fungerande aktiviteter efter skola eller under lov
- Eleven har en önskan om att gå i skolan

Skolk

- Skolan beskrivs som tråkig
- Eleven försöker dölja frånvaron från föräldrarna
- Antisocialt beteende. Ibland i sällskap med andra med samma problematik
- Eleven är inte hemma under skoltid
- Är inte intresserad av skolan

Innan vi börjar prata skolnärvaro så vill jag ägna lite tid åt några saker som jag tycker vi alltid ska ha med oss då vi jobbar med människor

Elever med svårigheter, eller elever i svårigheter?

Barn gör rätt om de kan!

Vems ansvar är det när
det går fel?

Har vi ovanstående som utgångspunkt
så måste vi anta att det är vi som
brister när det går fel.

Vi utgår från att även vuxna gör rätt
om de kan så "fel" handlar om
kunskap, organisatoriska
förutsättningar etcetera.

Varför orkar inte Greta gå till skolan?

Varför ligger Greta kvar i sängen istället för att gå upp?

Varför sitter Greta uppe hela natten och spelar dator?

Varför är Greta så ofta arg?

Svaren beror på vem vi frågar:

En läkare, personlighetsforskare, sociolog, PET-kamera, psykolog etc. kommer alla ge olika svar. Vem har rätt och vem har fel?

Vilket perspektiv som empiriskt är bäst går inte att säga.
Vad som är sanning är en komplicerad historia.

Det är svårt att tala om sanning, rätt eller fel sätt att göra om man inte utgår från ett mål.

Inom behandling finns det många sätt att arbeta som fungerar.
Det som hjälper oss att nå vårt syfte är sant, så kallat pragmatiskt sanningskriterium.

Varför gör Greta som Greta gör?

"Hon har ambivalent anknytning"

"Hon är personlighetsstörd"

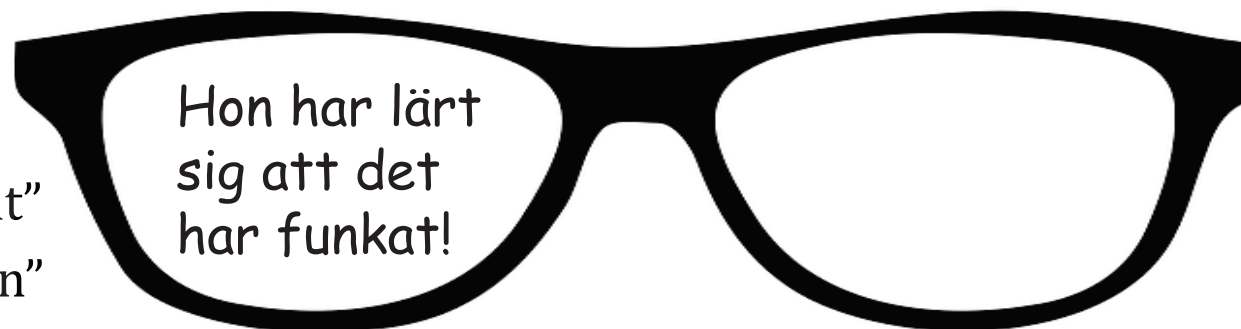
"Hon är vädur"

"Hon har ADHD"

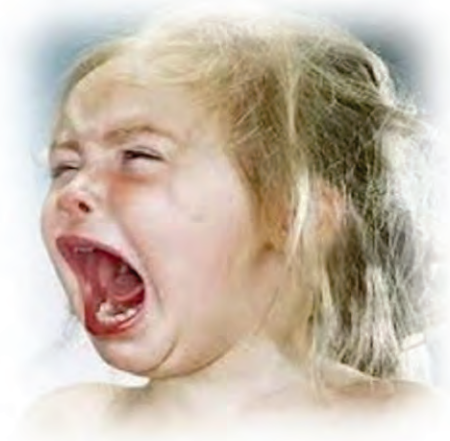
"Hon är tjej"

"Det är hennes temperament"

"Hon är yngst i syskonskaran"

Våra *beteenden* styrs av tidigare
omedelbara önskvärda konsekvenser

Beteendet i sitt sammanhang (kontext)

Är skolan viktig?

källa: *Social rapport 2010*

Skolan som skyddsfaktor!

Betyg från grundskolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn!

Gäller alla ungdomar, inte bara de socialt utsatta

Inga, låga eller ofullständiga betyg innebär överrisker för missbruk, suicid, utanförskap, psykisk ohälsa.

Skolprestationer är en variabel riskfaktor

Prevalens

RAPPORT 309
2008

Rätten till utbildning Om elever som inte går i skolan

Skolverket

RAPPORT 341
2010

Skolfrånvaro och vägen tillbaka

Långvarig ogiltig frånvaro i grundskolan
ur elevens, skolans och förvaltningens perspektiv

Skolverket

Publiceringsår 2016

Omfattande ogiltig frånvaro

I Sveriges grundskolor

 Skolinspektionen

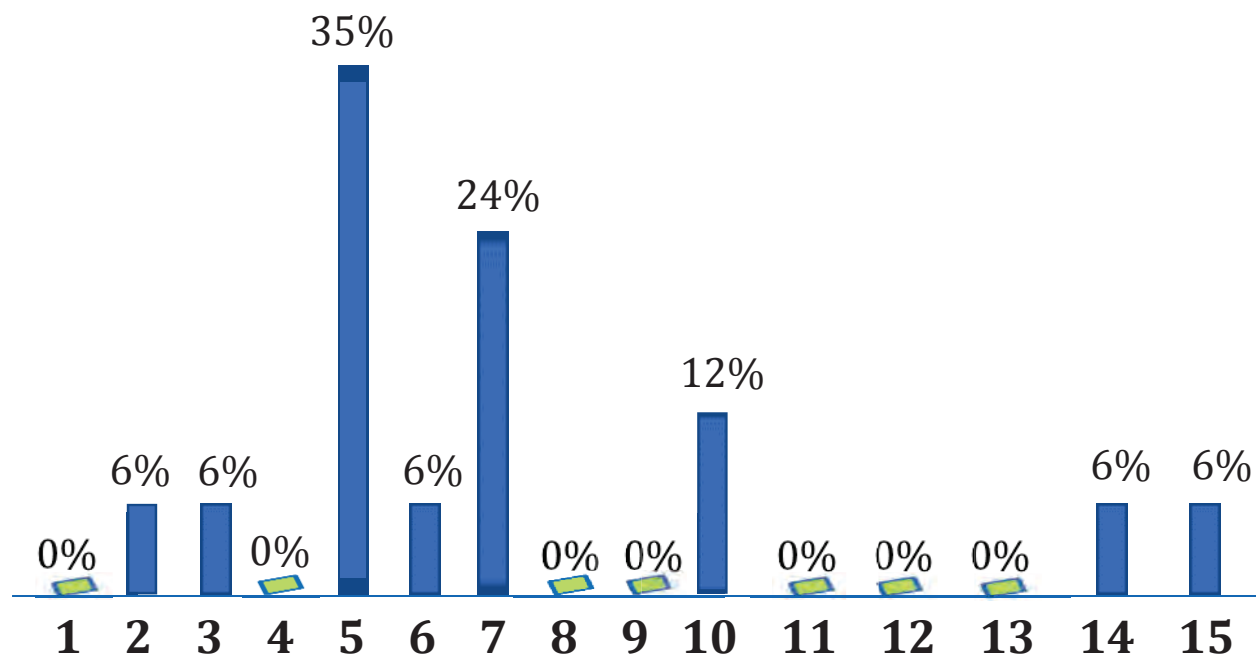
Lite siffror

I Sverige har det under de senaste 10 åren gjorts flera studier kring skolfrånvaro. Skolverkets rapporter 309 (2008) & 341 (2010) uppger att cirka 1600 elever haft en sammanhängande ogiltig frånvaro om minst en månad.

Den senaste studien - Skolinspektionens kvantitativa kartläggning 2016 visar att åtminstone 20 000 elever hade en ogiltig frånvaro som innebär en risk för skolmisslyckande och framtida utanförskap

Nyligen gjorda studier i Norge och Danmark visar på liknande siffror som de svenska rapporterna.

Eller?

Några danska kommuners definition på hög frånvaro räknat på antal frånvarodagar senaste månaden

Prevalens

Skolverkets rapporter, 309 (2008) &
341 (2010), Skolinspektionen (2016)

- Mätte ogiltig frånvaro
- Tidsperiod – minst en månad
- Lika många killar som tjejer
- 1600-1700 ogiltigt frånvarande sedan minst en månad
- Vanligast förekommande i åk 7-9
- Vanligare i storstad

Hur ser rutinerna för närvarokontroll ut?

Saknad!

Uppmärksamma elevers frånvaro och agera

*Betänkande av Att vända frånvaro till närvaro –
en utredning om problematisk elevfrånvaro*

Stockholm 2016

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2016:94

- Trycker på giltig och ogiltig frånvaro, efterlyser nationell statistik
- Eftersöker gemensamma gränsvärden för att aktivera individuell bedömning
- Brister i närvaroregistrering
- Brister i analys av frånvaro
- Brister i kunskap kring vad som främjar närvaro
- Elevhälsan har fokus på åtgärder när frånvaron är ett faktum
- Brister i kartläggning av orsaker
- Ser behov av vetenskapligt beprövad behandlingsmodell
- Brister i samverkan.
- Systematiska överlämningar ska ske

Skolinspektionen, kvalitativ studie 2016

- **Frånvaron måste tas på allvar i tid.** I stort sett samtliga elever i granskningen har visat tecken på att utveckla omfattande frånvaro redan i årskurserna 4–5, men den aktuella skolan har inte agerat i tid.
- **Skolor behöver ta reda på orsakerna till elevens frånvaro.** Elevernas röst har i de flesta fall inte hörts med hänvisning till att skolan inte lyckats nå fram till dessa elever.
- **Gör rätt saker i rätt tid och synliggör eleven.** Flera skolor uttrycker att "Vi har gjort allt, men det hjälper inte". Granskningen visar att åtgärder har vidtagits, men att åtgärderna sällan utgått från orsakerna till frånvaron och åtgärderna har inte fått avsedd effekt.
- **Elevhälsans samlade kompetens behöver tillvaratas.** Trots att det i flera fall finns rutiner om hur och när elevhälsan ska involveras, är rutinerna inte alltid kända av övrig skolpersonal.
- **Samverkan mellan kommun, skola, rektor och skolpersonal behöver utvecklas.** Kommunerna behöver stödja skolorna i arbetet med elevers frånvaro. De behöver också ta en mer aktiv roll för att skapa fungerande samverkan mellan skola och andra verksamheter.
- **Vårdnadshavare tar ett stort ansvar.** De vårdnadshavare Skolinspektionen har mött i granskningen visar ett stort engagemang och gör i flera fall sådana koordinerande insatser för sitt barns rätt till utbildning och stöd som enligt skollagen ligger på huvudmannen.

Fundera två och två!

Skolfrånvarobeteenden

Skolnärvarobeteenden

